

„GEOVEDY PRE KAŽDÉHO“

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta,
Katedra fyzickej geografie a geoekológie

a spoluriešiteľské organizácie:

Gymnázium, Ul. Ladislava Sáru 1, Bratislava

Gymnázium na Hubeného ulici, Hubeného 23, Bratislava

Gymnázium Matky Alexie, Jesenského 4/A, Bratislava

HISTORICKÉ A NOVODOBÉ VÝZNAMNÉ MINERÁLY SLOVENSKA

Mgr. Daniel Ozdín, PhD.

2012

Slovensko patrilo vďaka veľkému množstvu hydrotermálnych žíl a ich pestrému minerálnemu zloženiu k centráram baníctva v Európe aj vo svete. Mineralogické vedy sa vďaka profesorom na Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici, ktorí nie najlepšie pochopili ich úlohu v poznaní a prognózovaní nerastného bohatstva, vyvíjali oveľa pomalšie ako technické vedy súvisiace s banskou ťažbou. Dôsledkom toho bola nízka úroveň poznania minerálov na Slovensku ako aj malý počet nových minerálov prvýkrát opísaných z nášho územia. Bolo to aj napriek tomu, že najmä na strednom Slovensku v širšom okolí Banskej Štiavnice a Banskej Bytrice, ale aj východnejšie v Spišsko-gemerskom rudohorí sú veľmi veľké koncentrácie rudných žíl. Tieto žily poskytovali po celé stáročia množstvo nádherných vzoriek minerálov, ktoré sú ozdobou mnohých svetových múzeí aj univerzitných, či súkromných zbierok. Dôkazom, že mineralógia nebola nosnou vedou na preslávenej Baníckej akadémii v Banskej Štiavnici je aj to, že priamo z Banskej Štiavnice, ako jedného z najväčších ložísk striebra v Európe nebol opísaný dodnes žiadny nový minerál na svete. Na podobných ložiskách, kde sa ťažilo striebro bolo napríklad v Příbrami (ČR) opísaných 6 nových minerálov, Jáchymove (ČR) 34, v okolí Freibergu (Nem.) 11, Schlemys (Nemecko) 2 a Annabergu (Nem.). V okolí Banskej Štiavnice bol opísaný len jeden nový minerál – hodrušit v Hodruši-Hámroch a aj to až v roku 1972.

Je viacero minerálov, ktoré či už svojou históriou, nejakou významnou fyzikálnou vlastnosťou, veľkosťou alebo morfológiou kryštálov preslávili Slovensko. Mnohé minerály sú významné len z vedeckého hľadiska, vyskytujú sa v mikroskopickej forme a ich veľkosť nepresahuje niekoľko desiatok mikrónov (napr. huanzalaít, nuffieldit, eclarit, povondrait, qitianlingit a pod.). Zaujímavé sú napr. svojim ojedinelým výskytom, výnimočným chemickým zložením a pod. Tento príspevok sa však venuje len makroskopicky významným minerálom Slovenska, ktoré sú rozdelené do nasledovných kategórií: 1. typové minerály (minerály prvýkrát opísané z nášho územia), 2. historicky známe, ale významné najmä v 20. storočí, 3. novodobé významné minerály (20.-21.stor.), 4. Diskreditované významné minerály a 5. Sporné novodobé minerály. Medzi sporné minerály patria také minerály, ktoré boli opísané, ale pravdepodobne boli nesprávne alebo pochybne identifikované (napr. camerolait $\text{Cu}^{2+}_4\text{Al}_2(\text{HSbO}_4, \text{SO}_4)(\text{CO}_3)(\text{OH})_{10} \cdot 2\text{H}_2\text{O}$, launayit $\text{Pb}_{22}\text{Sb}_{26}\text{S}_{61}$) alebo majú pochybný pôvod (napr. poitevinit $(\text{Cu}^{2+}, \text{Fe}^{2+}, \text{Zn})\text{SO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$).

1. Typové minerály (minerály prvýkrát opísané z nášho územia)

COHENIT $(\text{Fe, Ni, Co})_3\text{C}$ a **SCHREIBERSIT** $(\text{Fe,Ni})_3\text{P}$ – boli prvýkrát opísané zo svetoznámeho meteoritu Magura, ktorý spadol pravdepodobne niekedy medzi rokmi 1830-1840 pri dnes už Oravskou priehradnou nádržou zatopenej obci Slanica na Orave. Meteorit sa preslávil tým, že okrem 2 nových minerálov na svete bol opísaný aj tretí, neskôr diskreditovaný minerál cliftonit a najmä tým, že to bol v 19. storočí najštudovanejší železný meteorit na svete.

EUCHROIT $\text{Cu}^{2+}_2(\text{AsO}_4)(\text{OH})\cdot 3\text{H}_2\text{O}$ – najkrajší slovenský typový minerál, ktorý opísal v roku 1823 F. A. Breithaupt z ložiska Svätodušná pri Ľubietovej. Dodnes sú kryštály a zrasty euchroitu najväčšie a najkrajšie na svete.

HAUERIT MnS_2 – bol opísaný v r. 1847 z Vígľašskej Huty – Kalinky a pomenovaný podľa rakúskych geológov J. R. Hauerovi (1778-1863) a F. R. Hauerovi (1822-1899). Hauerity v Kalinke spolu s talianskou lokalitou Radusa tvoria dodnes najväčšie kryštály tohto minerálu na svete.

HODRUŠIT $\text{Cu}_8\text{Bi}_{12}\text{S}_{22}$ – bol opísaný v r. 1971 ako nový minerál z Hodruše-Hámrov z Bane Rozália, kde tvorí väčšinou drobnozrnné agregáty, zriedkavejšie niekoľko mm ihličky v asociácii s kremeňom, hematitom, chalkopyritom, sfaleritom a galenitom.

CHOVANIT $\text{Pb}_{15-2x}\text{Sb}_{14+2x}\text{S}_{36}\text{O}_x$, kde $x = \sim 0,2$ – je veľmi vzácna Pb-Sb sulfosol' s kyslíkom a opísaná bola v roku 2012 najmä z ložiska Dúbrava v Nízkych Tatrách. Vyskytuje sa aj na 2 ďalších menších výskytoch (Malé Železné a Kľačianka v Nízkych Tatrách).

KORNELIT $\text{Fe}^{3+}_2(\text{SO}_4)_3\cdot 7\text{H}_2\text{O}$, **ROMBOKLAS** $(\text{H}_5\text{O}_2)^{1+}\text{Fe}^{3+}(\text{SO}_4)_2\cdot 2\text{H}_2\text{O}$ a **SZOMOLNOKIT** $\text{Fe}^{2+}\text{SO}_4\cdot \text{H}_2\text{O}$ – typovou lokalitou týchto 3 sekundárnych hydratovaných sulfátov železa je Smolník, odkiaľ ich opísal v rokoch 1888-1891 J. A. Krenner.

LIBETHENIT $\text{Cu}^{2+}_2(\text{PO}_4)(\text{OH})$ – je najznámejším slovenským typovým minerálom. Podobne ako euchroit aj libethenit opísal v roku 1823 F. A. Breithaupt, ale z ložiska Podlipa. Pomenovaný je podľa nemeckého názvu Ľubietovej – Libethen.

MRÁZEKIT $\text{Bi}_2\text{Cu}^{2+}_3(\text{PO}_4)_2\text{O}_2(\text{OH})_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ – bol opísaný v roku 1992 z ložiska Podlipa, z banského poľa Reiner v Ľubietovej. Niekedy tvorí v dutinách kremeňa alebo limonitu veľmi estetické prizmatické priehľadné modré kryštály. Maximálne niekoľko mm veľké kryštály sú zoskupené do nádherných ružíc.

OXY-SKORYL $\text{Na}(\text{Fe}^{2+}_2\text{Al})\text{Al}_6\text{Si}_6\text{O}_{18}(\text{BO}_3)_3(\text{OH})_3\text{O}$ – bol komisiou pre nové minerály pri Medzinárodnej mineralogickej asociácii schválený v r. 2011 pod číslom 2011-011.

RUTIL TiO_2 – je prvým typovým minerálom opísaným z nášho územia. Opísal ho z Revúcej v roku 1772 Ignác Born, ale pomenovanie rutil zaviedol až Werner v r. 1803. Prvýkrát bol izolovaný prvok titán práve z rutilu z Revúcej.

SCHAFARZIKIT $\text{Fe}^{2+}\text{Sb}^{3+}_2\text{O}_4$ – jediný typový minerál zo západného Slovenska, ktorého typovou lokalitou je Pernek, kde sa nachádza v asociácii s kermezitom, antimonom, valentinitom a senarmontitom.

TETRADYMIT $\text{Bi}_2\text{Te}_2\text{S}$ – bol opísaný v r. 1831 z malej štôlničky pri Župkove. Ide o historickú lokalitu, kde je tetradymit hlavným sulfidickým minerálom.

TELURONEVSKIT Bi_3TeSe_2 a **VIHORLATIT** $\text{Bi}_{24}\text{Te}_4\text{Se}_{17}$ – obidva selenoteluridy bizmutu boli opísané až po roku 2000 a sú našimi najmladšími typovými minerálmi. Sú sivej až čiernej farby a makroskopicky sa nedajú ani navzájom, ani od iných selenoteluridov bizmutu odlíšiť na typovej lokalite, ktorou je Poruba pod Vihorlatom.

VASHEGYIT $\text{Al}_{11}(\text{PO}_4)_9(\text{OH})_6 \cdot 38\text{H}_2\text{O}$ alebo $\text{Al}_6(\text{PO}_4)_5(\text{OH})_3 \cdot 23\text{H}_2\text{O}$ a **EVANSIT** $\text{Al}_3(\text{PO}_4)(\text{OH})_6 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ – hydratované fosforečnany hliníka, ktoré boli prvýkrát opísané zo

Železníka pri Sirku. Posledné roky sú tendencie o zrušenie evansitu ako minerálu, nakoľko ide amorfný minerál s problematickým chemickým zložením.

2. historicky známe minerály, ale významné najmä v 20. storočí a 3. novodobé významné minerály (20.-21.stor.)

Medzi ďalšie minerály, ktoré preslávili Slovensko patria aj tzv. „historické klasiky“, t. z. minerály, ktoré síce neboli prvýkrát opísané z nášho územia, ale boli najmä v 18., 19. a väčšinu 20. storočia známe najmä z našich lokalít. Medzi tieto minerály patria:

ARAGONIT CaCO_3 – patrí k najbežnejším minerálom na svete. Na Slovensku sa nachádzajú dve výnimočné lokality, z ktorých pochádzajú jedny z najkrajších aragonitov na svete. Historickou lokalitou je Špania Dolina, kde šestboké aj vyše 10 cm veľké, prizmatické, biele alebo žlté kryštály boli zoskupené v dutinách do nádherných agregátov. Jedna z najkrajších vzoriek je dodnes vystavená v Prírodovednom múzeu vo Viedni. Druhou lokalitou sú Podrečany, kde sa nachádzali aj vyše 20 cm veľké biele kryštály zoskupované do veľmi estetických aj vyše pol metra veľkých agregátov. Približne do 10 cm veľké kryštály aragonitu tu boli nezriedka zoskupované do nádherných ružíc. Vzorky aragonitu z Podrečian sú ozdobou viacerých významných múzeí.

BARIT BaSO_4 – patrí k hojným minerálom, no napriek tomu sa na Slovensku nachádzajú 2 významné lokality jeho výskytu. Prvou je Banská Štiavnica, kde veľké listovité kryštály baritu zoskupené do niekoľko desiatok cm veľkých agregátov sú pýchou karpatských polymetalických žíl, najmä v európskych múzeách. Druhou lokalitou je širšia oblasť okolo Rožňavy, kde väčšinou pod názvom lokality „Betlér“ (Betliar) sa vyskytujú v dutinách kremeňovo-limonitovej žiloviny veľmi estetické niekoľkokocentimetrové kryštály sekundárneho baritu – variety **wolnýnu**. Táto varieta sa okrem genézy vyznačuje aj veľkou morfológickou variabilitou a často aj skleným leskom.

BOULANGERIT $\text{Pb}_5\text{Sb}_4\text{S}_{11}$ – najväčšie a najkrajšie agregáty zložené s vláskovitých až 5 cm dlhých kryštálov tvoril na ložisku v Nižnej Slanej. Tieto vzorky patria k najkrajším vzorkám tohto minerálu minimálne v Európskom meradle.

BRANDHOLZIT $\text{Mg}[\text{Sb}(\text{OH})_6]_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ – bol doteraz známy len z 3 lokalít na svete. V Perneku sa brandholzit našiel ako na druhej lokalite na svete, kde tvorí do 3 mm veľké bezfarebné, biele až sivé kryštály. Tieto kryštály boli doteraz najväčšie kryštály brandholzitu na svete.

CELESTÍN SrSO_4 – bol nájdený v Španej Doline v dutinách aragonitu, kde tvorí väčšinou sivomodré kryštály. Vyznačuje sa veľmi silnou morfológickou variabilitou kryštálov, pričom, najcharakteristickejšie sú tabuľkovité, kopijovité, prizmatické a hojnoploché kryštály. Najmä v 19. storočí sa pokladali za najkrajšie v Uhorsku.

DEVILLÍN $\text{CaCu}^{2+}_4(\text{SO}_4)_2(\text{OH})_6 \cdot 3\text{H}_2\text{O}$ – doteraz jeden z najviac cenených minerálov Slovenska, ktorý tvorí nádherné tabuľkové kryštály zoskupené do vyše 1 cm veľkých globulárnych tmavozelených agregátov. Opísal ho v r 1897 A. Brezina pod názvom herrengrundit ako nový minerál na svete zo Španej Doliny (nem. Herrengrund). Neskôr sa zistilo, že je totožný s už skôr opísaným devillínom, však ešte celé desaťročia bol tento minerál známejší ako herrengrundit.

DIASPOR $\text{AlO}(\text{OH})$ – je ružový oxid hliníka vyskytujúci sa v Banskej Belej pri Banskej Štiavnici. V 19. storočí diaspóry z Banskej Belej boli pravdepodobne najkrajšie v Európe.

GOLDMANIT $\text{Ca}_3\text{V}^{3+}_2(\text{SiO}_4)_3$ – je zelený vanádový granát. Má unikátne chemické zloženie a s výrazným zastúpením Cr v štruktúre (varieta goldmanit-Cr). Doteraz je to jediná lokalita na svete s chemickým zložením prechádzajúcim z goldmanitu do uvarovitu (Cr granát). Nachádza sa v okolí Pezinku najmä na lokalite Rybníček. Je to jeden z najatraktívnejších vedecko-zberateľských minerálov na Západnom Slovensku.

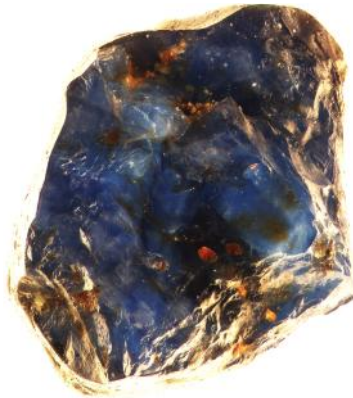
INEZIT $\text{Ca}_2\text{Mn}^{2+}_7\text{Si}_{10}\text{O}_{28}(\text{OH})_2 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ – bol A. Breusingom v roku 1900 opísaný ako nový minerál na svete pod menom agnolit z Hodruše-Hámrov. Neskôr bol stotožnený už so skôr opísaným inezitom. Je to pomerne vzácny silikát mangánu, ktorého agregáty minimálne do prvej polovice 20. storočia patrili k najkrajším na svete.

KALCIT CaCO_3 – patrí k najhojnejším minerálom na svete. Zo Slovenska sú kalcity najznámejšie z Banskej Štiavnice, ktoré sa nachádzajú snáď vo všetkých významnejších svetových múzeách, avšak pravdepodobne najviac nás môžu presláviť len v posledných rokoch objavené fantómy kalcitov z Gemerskej Vsi. V priesvitných až niekoľko cm veľkých kalcitoch sa nachádzajú tehlovočervené fantómy. Fantóm je varieta akéhokoľvek priehľadného alebo priesvitného minerálu, v ktorom je vidieť morfológicky ďalší kryštál toho istého minerálu.

KERMEZIT $\text{Sb}_2\text{S}_2\text{O}$ – jeden z najkrajších slovenských minerálov tvoriaci nádherné vínovočervené ihlice zoskupené najmä do vejárovitých alebo radiálnych agregátov. Dodnes patria kermezity z Pezinku k najkrajším a najväčším na svete.

KORUND – var. ZAFÍR Al_2O_3 – bol nájdený už koncom 19. storočia v okolí Gortvy na južnom Slovensku. Okrem drahého opálu je to jediný náš drahokam. Jeho význam stúpol až na konci 20. storočia a v 21. storočí, kedy bolo publikovaných niekoľko článkov o tomto minerále.

KREMEŇ ŽEZLOVITÝ SiO_2 – dlhodobo jeden z najznámejších a najcharakteristickejších minerálov Slovenska. Ide o varietu kremeňa, kde na užšom a spravidla dlhšom kryštály kremeňa na jeho vrchu narastá druhý, krátko prizmatický a hrubší kryštál. Žezlovité kryštály kremeňa (najmä ametystové) z Banskej Štiavnice patria dodnes k najväčším historickým „klasikám“ z bývalého Uhorska.

KRUPKAIT $PbCuBi_3S_6$ a GLADIT $PbCuBi_5S_9$ (na obrázku) – reprezentujú Cu-Pb-Bi sulfosoli. Boli objavené na konci 20. storočia na lokalite Vyšná Boca – Paurovská, kde tvoria až niekoľko cm veľké ihlicovité agregáty v kremeň. Za krátky čas sa dostali do mnohých múzeí v Európe, Ázii a Amerike.

LANGIT $\text{Cu}^{2+}_4(\text{SO}_4)(\text{OH})_6 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ – je modrý až svetlomodrozelený sekundárny minerál, ktorý sa pomerne často vyskytuje na Cu ložiskách. V Ľubietovej sa nachádza jedna štôlna, v ktorej recentne vzniká veľké množstvo tohto minerálu. Langit tvorí bohaté, veľmi pekne sfarbené kryštalické povlaky na horninách. Vzorky z Ľubietovej sa najmä na konci 20. storočia a v 21. storočí dostali do mnohých svetových múzeí a zbierok.

LUDJIBAIT $\text{Cu}^{2+}_5(\text{PO}_4)_2(\text{OH})_4$ a **REICHENBACHIT** $\text{Cu}^{2+}_5(\text{PO}_4)_2(\text{OH})_4$ – sú polymorfné modifikácie bežného minerálu pseudomalachitu. Boli opísané z Ľubietovej, z ložiska Podlipa, kde tvoria makroskopické nátekovité a radiálne agregáty, alebo kryštalické jedince narastené najmä na pseudomalachite. V 90-tych rokoch 20. storočia to boli druhé výskyty týchto minerálov na svete.

MARRUCCIIT $\text{Hg}_3\text{Pb}_{16}\text{Sb}_{18}\text{S}_{46}$ – je sulfosol Pb, Hg a Sb. Dlhý bol známy pod neuznaným názvom gelnicit. Opísaný bol v roku 1971 z ložiska Zenderling pri Gelnici, ale nebolo dostatok vhodného materiálu na vyriešenie jeho štruktúry, potrebnej na dokončenie jeho charakteristiky. Nakoniec sa to v roku 2007 podarilo francúzsko-talianskemu kolektívu z lokality Buca della Vena v Toskánsku v Taliansku. Marrucciit z Gelnice dlho patril k najnádejnejším kandidátom na nový minerál z nášho územia. Tvorí až niekoľko mm veľké ihličky v asociácii s Pb-Sb sulfosolami, antimonitom, cinabaritom a ďalšími minerálmi.

OPÁL DRAHÝ $\text{SiO}_2 \cdot n\text{H}_2\text{O}$ – jediný slovenský historicky známy drahokam, ktorý bol známy už v dobe rímskej. Takmer 1900 rokov bol vo svete známy drahý opál len z Dubníka v Slanských vrchoch. Najkrajšia a najväčšia vzorka dubníckeho opálu je vystavená v prominentnej časti mineralogickej expozície v Prírodovednom múzeu vo Viedni. Patrí popri najväčších diamantoch, rubínoch a zafíroch k historicky najznámejším drahokamovým vzorkám.

OPÁL DREVNÝ $\text{SiO}_2 \cdot n\text{H}_2\text{O}$ – patrí k pomerne hojne rozšíreným minerálom a stretávame sa s ním vo vulkanických oblastiach. V prípade Slovenska ide mladotretohorné oblasti s prevahou intermediárneho andezitového vulkanizmu, ktorý je sprevádzaný hydrotermálnou činnosťou, ktorej produktom je aj kyselina kremičitá. Pri vylievaní sa na zemskom povrchu koloidný roztok kyseliny kremičitej inkrustuje najmä kmene stromov a vzniká drevný opál. Drevný opál je väčšinou biely, svetlohnedý až čierny. V okolí Poľany najmä pri Ľubietovej, Povrazníku, Strelníkoch, Detve a Ponickéj Huti sa vyskytujú špecifické, veľmi estetické oranžové až červenohnedé drevné opály so zachovalou drevnou textúrou. Kmene týchto stromov dosahujú dĺžky až 4 m a lokálne sú využívané na brúsenie v gemológii. Tieto opály boli známe minimálne už v 19. storočí a keďže boli charakteristické, dostali do takmer všetkých významnejších najmä európskych múzeí a zbierok. Aj v dnešnej dobe sa nachádzajú stále nové opalizované kmene, ktoré sú cenené aj v zahraničí. Širšia oblasť Poľany je klasickou lokalitou drevných opálov v Európe.

Drahý opál z Dubníka.

Drevný opál z Povrazníka na Poľane.

PALYGORSKIT $(\text{Mg,Al})_2\text{Si}_4\text{O}_{10}(\text{OH}) \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ – je snáď jeden z najnevzhľadnejších minerálov, ale na Slovensku, najmä v Jelšave, sa nachádzajú až 1 m veľké biele agregáty narastené na karbonátoch. Netvorí charakteristické kryštály, ale jelenej koži podobné agregáty prevažne bielej farby. Jeho agregáty patria pravdepodobne k najväčším na svete.

PSEUDOMALACHIT $\text{Cu}^{2+}_5(\text{PO}_4)_2(\text{OH})_4$ – je vo svete síce pomerne bežný minerál, ale Ľubietová patrí k historicky známym a klasickým lokalitám tohto minerálu na svete. Tvorí tu nádherne kvapľovité tmavozelené agregáty na puklinách a v dutinách kremeňa alebo sedimentárnych hornín. Je ozdobou takmer všetkých historických zbierok múzeí.

ROBINSONIT $\text{Pb}_4\text{Sb}_6\text{S}_{13}$ – vo svete má tento minerál najvýznamnejšiu lokalitu na malej lokalite Malé Železné neďaleko Magurky v Nízkych Tatrách. Keďže sa tu vyskytuje v podobe makroskopických sivých agregátov, často spolu so zinkenitom, postupne sa takmer do všetkých zbierok po celom svete. Ak v nejakom múzeu vo svete majú zastúpený robinsonit, tak ide väčšinou o ten náš – slovenský.

SCAINIIT $\text{Pb}_{14}\text{Sb}_{30}\text{S}_{54}\text{O}_5$ – na Sb ložisku Dúbrava boli nájdené najväčšie agregáty tohto minerálu svete. Scainiit je sivá Pb-Sb sulfosoľ, ktorá sa okrem typovej lokality v Apuánskych Alpách našla len v Dúbrave a v Gelnici. Na Dúbrave boli v posledných rokoch nájdené najbohatšie a najkrajšie agregáty tohto minerálu zložené z až 4 cm veľkých ihlíc. Na typovej lokalite v Taliansku sa vyskytujú malé ihličky scainiitu veľké max. niekoľko milimetrov.

SKINNERIT Cu_3SbS_3 – je pomerne vzácna Cu-Sb sulfosoľ, vyskytujúca sa väčšinou v mikroskopických rozmeroch. Na magnezitovom ložisku Košice-Bankov sa v poslednej štvrtine 20. storočia našli unikátne morfológicky dobre vykryštalizované až 1 cm veľké kryštály, ktoré sú najväčšími kryštálmi tohto minerálu vo svete. Vyskytuje sa v asociácii s chalkostibitom a tetraedritom.

TRIDYMIT SiO_2 – na lokalite Vechec, hoci tu bol známy už desiatky rokov sa až na prelome 20. a 21. storočia zistilo, že sa tu nachádzajú pravdepodobne najväčšie resp. jedny z najväčších kryštálov tohto minerálu na svete. Biele pseudohehexagonálne kryštály dosahujú veľkosť až 1 cm.

TYROLIT $\text{CaCu}^{2+}_5(\text{AsO}_4)_2(\text{CO}_3)(\text{OH})_4 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ – v Novoveskej Huti sa až koncom 20. storočia prišlo na to, že sa tu vyskytujú jedny z najkrajších a najväčších agregátov tohto minerálu na svete. Obyčajne tvorí vejárovité agregáty charakteristickej tmavozelenej farby s perleťovým leskom na puklinách permských sedimentov.

4. Diskreditované významné minerály

AXINIT-(Mg) $\text{Ca}_2\text{MgAl}_2\text{BSi}_4\text{O}_{15}(\text{OH})$ – axinit-(Mg) pri svojom opise z lokality Bankov pri Košiciach bol jedným z prvých výskytov tohto minerálu vo svete. Nebolo exaktne doložené jeho chemické zloženie a navyše sa novším výskumom zistilo, že nejde o vzácny axinit-(Mg), ale o najčastejšie sa vyskytujúci axinit-(Fe).

UVIT $\text{CaMg}_3(\text{MgAl}_5)\text{Si}_6\text{O}_{18}(\text{BO}_3)_3(\text{OH})_3(\text{OH})$ – tento minerál zo skupiny turmalínu bol nájdený v podobe až 3 cm veľkých kryštáloch na magnezitovo-talkovom ložisku Hnúšťa-Mútnik. V čase svojho opisu v r. 1973 išlo o prvý výskyt tohto minerálu v bývalej ČSSR a o tretí makroskopický výskyt tohto minerálu na svete. Novými modernými analytickými metódami sa zistilo, že nejde o uvit, ale o úplne bežne sa vyskytujúci dravit.

